

Apostolos Pierris

DP AND THE QUESTION OF AUTHORSHIP: AN ANAXAGOREAN AND INDEED ARCHELAUS?

Macquarie University, 6 May 2011

1/ Demetrius Phalereus, Fr. 150 Wehrli

Diogenes Laert. II 7: λέγεται δὲ κατὰ τὴν Ξέρξου διάβασιν εἴκοσιν ἐτῶν εἶναι (sc. Ἀναξαγόρας), βεβιωκέναι δὲ ἑβδομήκοντα δύο. φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἐν τοῖς Χρονικοῖς (fr. 36 Jac.) γεγενῆσθαι αὐτὸν τῇ ἑβδομηκοστῇ Ὀλυμπιάδι (500/497), τεθνηκέναι δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς ὀγδοηκοστῆς ὀγδότης (428/7). ἤρξατο δὲ φιλοσοφεῖν Ἀθήνησιν ἐπὶ Καλλίου (480/79), ἐτῶν εἴκοσιν ὧν, ὡς φησι Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐν τῇ τῶν ἀρχόντων ἀναγραφῇ, ἔνθα καὶ φασιν αὐτὸν ἐτῶν διατριῆσαι τριάκοντα.

2/ Satyros from Kallatis, Fr. 16 Stefan Shorn

Diog. Laert. 2, 12-13 (= FHG III, 163 F 14; F 9 K.)
Σάτυρος δ' ἐν τοῖς Βίοις ὑπὸ Θουκυδίδου φησὶν εἰσαχθῆναι τὴν δίκην, ἀντιπολιτευομένου τῷ Περικλεῖ καὶ οὐ μόνον ἀσεβείας ἀλλὰ καὶ μηδισμοῦ καὶ ἀπόντα καταδικασθῆναι θανάτῳ (scil. τὸν Ἀναξαγόραν [VS 59 A 1, 12]). (13) ὅτε καὶ ἀμφοτέρων αὐτῷ προσαγγελέντων, τῆς τε καταδίκης καὶ τῆς τῶν παίδων τελευτῆς, εἰπεῖν περὶ μὲν τῆς καταδίκης, ὅτι ἄρα «κἀκεῖνων κάμοῦ πάλαι ἢ φύσις κατεψηφίσατο», περὶ δὲ τῶν παίδων, ὅτι «ἠίδειν αὐτοὺς θνητοὺς γεννήσας», οἱ δὲ εἰς Σόλωνα (T 163 Martina) τοῦτο ἀναφέρουσιν, ἄλλοι εἰς Ξενοφῶντα.

3/ Diogenes Laertius, II. 14-5

καὶ τέλος ἀποχωρήσας εἰς Λάμψακον αὐτόθι κατέστρεψεν. ὅτε καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως ἀξιούντων τί βούλεται αὐτῷ γενέσθαι, φάναι, «τοὺς παῖδας ἐν ᾧ ἂν ἀποθάνῃ μηνὶ κατ' ἔτος παίζειν συγχωρεῖν.» καὶ φυλάττεται τὸ ἔθος καὶ νῦν. τελευτήσαντα δὲ αὐτὸν ἔθαψαν ἐντίμως οἱ Λαμψακηνοὶ καὶ ἐπέγραψαν (A. Pal. vii. 94).

ἐνθάδε, πλεῖστον ἀληθείας ἐπὶ τέρμα περήσας

οὐρανίου κόσμου, κεῖται Ἀναξαγόρας.

4/ Anaxagoras A26 DK59

Diog. Laert., X 12: μάλιστα δὲ ἀπεδέχετο [sc. Epicurus, cf. *Epicurea* p. 365, 16 Us. also Ind. p. 400], φησὶ Διοκλῆς, τῶν ἀρχαίων Ἀναξαγόραν, καίτοι ἔντισιν ἀντειρηκῶς αὐτῶ, καὶ Ἀρχέλαον τὸν Σωκράτους διδάσκαλον.

5/ Socrates Fr 41 (I G) Giannantoni

Eusebius, *praep. evang.* X 14, 13 p. 504 B Ἀναξαγόρου δὲ ἐγένοντο γνώριμοι τρεῖς, Περικλῆς, Ἀρχέλαος, Εὐριπίδης [...] ὁ δὲ Ἀρχέλαος ἐν Λαμψάκῳ διεδέξατο τὴν σχολὴν τοῦ Ἀναξαγόρου, μεταβὰς δ' εἰς Ἀθήνας ἐκεῖ ἐσχόλασε καὶ πολλοὺς ἔσχεν Ἀθηναίων γνωρίμους, ἐν οἷς καὶ Σωκράτην.

6/ Archelaus A3 DK60

Porphyrus, *Histor. philos. fr.* 12 Nauck² p. 23 (from Cyrillus, c. Julianum, VI 186D) ἐλέγετο δὲ περὶ αὐτοῦ [Socrates] ὡς ἄρα παῖς ὢν οὐκ εὖ βιώσειεν οὐδὲ εὐτάκτως... ἤδη δὲ περὶ τὰ ἑπτακαίδεκα ἔτη [c. 452 BC] προσελθεῖν αὐτῶ Ἀρχέλαον, τὸν Ἀναξαγόρου μαθητὴν, φάσκοντα ἐραστὴν εἶναι τὸν δὲ Σωκράτην οὐκ ἀπόσασθαι τὴν ἔντευξιν τε καὶ ὁμιλίαν τὴν πρὸς τὸν Ἀρχέλαον, ἀλλὰ γενέσθαι παρ' αὐτῶ ἔτη συχνά. καὶ οὕτως ὑπὸ τοῦ Ἀρχελάου προτραπήναι ἐπὶ τὰ φιλόσοφα. [Suda s.v. Σωκράτης: Ἀριστόξενος [fr. 25 FHG II 280] δὲ Ἀρχελάου πρῶτον αὐτὸν διακοῦσαι λέγει· γεγονέναι δὲ αὐτοῦ καὶ παιδικά.] Diogenes Laert., II 23 Ἴων δὲ ὁ Χῖος [fr. 73 Körke] καὶ νέον ὄντα [Socrates] εἰς Σάμον σὺν Ἀρχελάῳ ἀποδημῆσαι.

(Perhaps we should emend to εἰς Λάμψακον).

Cf. also Diogenes Laertius II 19 ἀκούσας (Socrates) δὲ Ἀναξαγόρου κατὰ τινας... μετὰ τὴν ἐκείνου καταδίκην διήκουσεν Ἀρχελάου τοῦ φυσικοῦ, οὗ καὶ παιδικὰ γενέσθαι φησὶν Ἀριστόξενος (Fr. 52a Wehrli).

7/ Orphicorum Fragmenta, Kern, Fr. 347

Orion *Etymol.* 163, 23 Sturz Χεῖρες· ἀπὸ τῆς χρήσεως, ὡσανεὶ χρήσιες οὔσαι ἢ χρεῖαι. οὐδεμία γὰρ τέχνη προκόπτει δίχα χειρῶν. Ὁ.

χειρῶν ὀλλυμένων ἔρρεν¹ πολυεργός² Ἀθήνη.

Georg. Syncell. *Chronogr.* I 282, 21 Dind. ~ Georg. Cedren. *Histor. comp.* I 144, 16 Bekk. ἐρμηνεύουσι δὲ οἱ Ἀναξαγόρειοι (Diels I³ 397 n. 102) τοὺς μυθῶδεις θεοὺς

νοῦν μὲν τὸν Δία, τὴν δὲ Ἀθηναίων τέχνην, ὅθεν καὶ τό· ‘χειρῶν ὀλλυμένων ἔρρει πολύμητις Ἀθήνη’.

1 ἔρρει Sync. Cedren. 2 πολυεργὸς A. i.e. Ἐργάνη (v. O. Jessen RE² VI 428) solum hic invenitur, cum πολύμητις A. (Sync., πολύμητιν Cedren.) ap. posteriores saepius occurrat (Bruchmann Epitheta deor. 14); praefero igitur Etymologici lectionem utique aptiorem.

8/ Anaxagoras A102 DK59

Aristoteles, de part. animal. Δ 10.687a 7 A. μὲν οὖν φησι διὰ τὸ χειρῶν ἔχειν φρονιμώτατον εἶναι τῶν ζώων ἄνθρωπον· εὐλογον δὲ διὰ τὸ φρονιμώτατον εἶναι χειρῶν λαμβάνειν. αἱ μὲν γὰρ χεῖρες ὄργανόν εἰσιν, ἡ δὲ φύσις αἰεὶ διανέμει καθάπερ ἄνθρωπος φρόνιμος ἕκαστον τῶ δυναμένῳ χρῆσθαι. Cf. Gal. d. usu part. I 3 (III 5 Kühn, I 4, 3 Helmr.)

9/ Anaxagoras A64 DK59

Simplicius, Phys. 154, 29 τὸν Ἀναξαγόραν λέγειν ἅπαξ γενόμενον τὸν κόσμον ἐκ τοῦ μίγματος διαμένειν λοιπὸν ὑπὸ τοῦ νοῦ ἐφεστῶτος διοικούμενον τε καὶ διακρινόμενον. 1121, 21 ἀπ’ ἀρχῆς δὲ χρόνου δοκοῦσι λέγειν γεγονέναι τὸν κόσμον Ἀναξαγόρας τε καὶ Ἀρχέλαος καὶ Μητροδώρος ὁ Χίος. οὗτοι δὲ καὶ τὴν κίνησιν ἄρξασθαί φασιν· ἡρεμούντων γὰρ τὸν πρὸ τοῦ χρόνον τῶν ὄντων κίνησιν ἐγγενέσθαι φασὶν ὑπὸ τοῦ νοῦ, ὑφ’ ἧς γεγονέναι τὸν κόσμον. φαίνονται δὲ καὶ οὗτοι τάξεως ἕνεκα διδασκαλικῆς ἀρχὴν τῆς κοσμοποιίας ὑποθέμενοι.

(It is probably Μητροδώρος ὁ Λαμψακηνός. The Chian would not acknowledge the power of mind).

10/ Anaxagoras A73 DK59

Xenophon, Memor. IV 7, 6ff.... (7) ἐκεῖνος (sc. Anaxagoras) γὰρ λέγων μὲν τὸ αὐτὸ εἶναι πῦρ τε καὶ ἥλιον ἡγνόει, ὅτι τὸ μὲν πῦρ οἱ ἄνθρωποι ῥαδίως καθορῶσιν, εἰς δὲ τὸν ἥλιον οὐ δύνανται ἀντιβλέπειν, καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ ἡλίου καταλαμπόμενοι τὰ χρώματα μελάντερα ἔχουσιν, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς οὐ· ἡγνόει δὲ καὶ ὅτι τῶν ἐκ τῆς γῆς φυομένων ἄνευ μὲν ἡλίου αὐγῆς οὐδὲν δύναται καλῶς αὔξεσθαι, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς θερμαινόμενα πάντα ἀπόλλυται· φάσκων δὲ τὸν ἥλιον λίθον διάπυρον εἶναι καὶ τοῦτο ἡγνόει, ὅτι λίθος μὲν ἐν πυρὶ ὦν οὔτε λάμπει οὔτε πολὺν χρόνον ἀντέχει, ὁ δὲ ἥλιος πάντα τὸν χρόνον πάντων λαμπρότατος ὦν διαμένει. Aristoteles, de caelo A 3. 270b 24 A. δὲ κατακέχρηται τῶ ὀνόματι τούτῳ [sc. αἰθήρ] οὐ καλῶς. ὀνομάζει γὰρ αἰθέρα ἀντὶ πυρὸς [cf. B I

etc.]. Simplicius, commentary on this passage, 119, 2 αἰτιᾶται δὲ τὸν Ἀναξαγόραν οὐ καλῶς ἐτυμολογήσαντα τὸ τοῦ αἰθέρος ὄνομα ἀπὸ τοῦ αἶθριν, ὃ ἐστὶ τὸ καίειν, καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τοῦ πυρὸς αὐτῷ χρώμενον.

11/ Archelaus A4 DK60

Hippolytus, Refut. I 9 (D. 563, W. 15) (1) Ἀρχέλαος τὸ μὲν γένος Ἀθηναῖος, υἱὸς δὲ Ἀπολλοδώρου. οὗτος ἔφη τὴν μίξιν τῆς ὕλης ὁμοίως Ἀναξαγόρα τὰς τε ἀρχὰς ὡσαύτως. Οὗτος δὲ τῷ νῷ ἐνυπάρχειν τι εὐθέως μίγμα. (2) εἶναι <δ'> ἀρχὴν τῆς κινήσεως <τὸ> ἀποκρίνεσθαι ἀπ' ἀλλήλων τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ μὲν θερμὸν κινεῖσθαι, τὸ δὲ ψυχρὸν ἡρεμεῖν.

12/ Archelaus A5 DK60

Simplicius, in Phys. 27.23 (from Theophrastus, Phys. Opin. Fr.4) καὶ Ἀρχέλαος ὁ Ἀθηναῖος, ᾧ καὶ Σωκράτη συγγεγονέναι φασὶν Ἀναξαγόρου γενομένῳ μαθητῇ, ἐν μὲν τῇ γενέσει τοῦ κόσμου καὶ τοῖς ἄλλοις πειρᾶται τι φέρειν ἴδιον, τὰς ἀρχὰς δὲ τὰς αὐτὰς ἀποδίδωσιν ἄσπερ Ἀναξαγόρας. οὗτοι μὲν οὖν ἀπείρους τῷ πλήθει καὶ ἀνομογενεῖς τὰς ἀρχὰς λέγουσι τὰς ὁμοιομερείας τιθέντες ἀρχὰς.

13/ Archelaus A10 DK60

Augustinus, de civ. D. VIII 2 (D. 174) Anaxagorae succesit auditor eius Archelaus. etiam ipse de particulis inter se similibus [i.e. ὁμοιομέρειαι] quibus singular quaeque fierent ita putavit constare omnia, ut inesse etiam mentem diceret, quae corpora aeterna, id est illas particulas, coniungendo et dissipando ageret omnia. Cf. Sidonius, Ap. carm. 15 94 post hoc Archeleos etc. (Archeleos Diels from the transmitted Archesilaus, referring to A5a).

14/ Archelaus A12 DK60

Aetius, I 7, 14 (D. 302) Ἀ. ἀέρα καὶ νοῦν τὸν θεόν, οὐ μέντοι κοσμοποιὸν τὸν νοῦν [but τὸ θερμὸν cf. A14].

15/ Diogenes Apolloniates, Nachwirkung fr.3 DK64

Hippocrates, de carnibus, 2 (VIII 584L.) δοκέει δέ μοι ὁ καλέομεν θερμὸν, ἀθάνατόν τε εἶναι καὶ νοεῖν πάντα καὶ ὀρῆν καὶ ἀκούειν καὶ εἰδέναι πάντα, ἐόντα τε καὶ ἐσόμενα. τοῦτο οὖν τὸ πλεῖστον, ὅτε ἐταράχθη ἅπαντα, ἐξεχώρησεν εἰς τὴν ἀνωτάτω περιφορῆν καὶ αὐτό μοι δοκέει αἰθέρα τοῖς παλαιοῖς εἰρησθαι.

(The following variants should rather be adopted from Deichgraebers edition, with Kranz: καὶ τὰ ἐόντα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, and καὶ ὀνομηναί μοι αὐτὸ δοκέουσιν οἱ παλαιοὶ αἰθέρα).

16/ Archelaus A14 DK60

Aetius, II 4, 5 (D. 331) Ἀ. ὑπὸ θερμοῦ καὶ ἐμψυχίας συστήναι τὸν κόσμον. Meineke suggested the ingenious conjecture ἐμψυχρίας. Which would make the present doxographical piece a perfect match to no. 11 from A4.

17/ Archelaus A17 DK60

Aetius, IV 3,2 (D. 387) Ἀναξιμένης, Ἀναξαγόρας, Ἀρχέλαος... ἀερώδη (sc. τὴν ψυχὴν ὑποτίθενται).

18/ Archelaus B1a DK60

Plutarchus, de primo frig. 21. 954F ὅθεν οὐ κατὰ χώραν μόνον ἐξ ἕδρας ἀκίνητον οὔσαν αὐτὴν (sc. τὴν γῆν), ἀλλὰ καὶ κατ' οὐσίαν ἀμετάβλητον, ἜστIAN ἅτε δὴ ἔμνουσαν ἐν θεῶν οἴκῳ καὶ λίγα προσηγόρευσαν οἱ παλαιοὶ (Plato Phaedr. 246E-247A) διὰ τὴν στάσιν καὶ πῆξιν ἧς ἡ ψυχρότης δεσμός ἐστιν, ὡς Ἀρχέλαος ὁ φυσικὸς εἶπεν, οὐδενὸς χαλῶντος αὐτὴν οὐδὲ μαλάττοντος, ἅτε θερομένην καὶ ἀλεινομένην <ἀμετάβλητον> οὔσαν.

Καὶ λίγα is Bernardakis' proposal in place of the unmeaning manuscript reading +κλίτα and κλίττα. From λίξ, a symbolic name for earth. (Cf. Apostolos Pierris, *Mystery and Philosophy*, pp.126-7, 150sqq.)

[My analysis of the DV's natural philosophy can be seen in a preliminary version in "The Phallic Helios of the Derveni Papyrus and the Origin of Greek Solar Theology" in Apostolos L. Pierris, *Mystery and Philosophy*, ch. 11, pp.119-68. For a compendium view, v. pp. 131-2].